

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΩΝ ΠΙΝΑΚΩΝ
ΤΟΥ ΧΑΡΙΛΑΟΥ ΞΑΝΘΟΠΟΥΛΟΥ

Υ Π Ο

Δρος ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ ΠΑΠΑ
Μητροπολίτου Ἐλενουπόλεως

Συ ν τ μ ῆ σ ε ι ς :

- A : Ἀπογευματινή, Σταμπούλ I (1924)—.
- AA : Ἀπόστολος Ἀνδρέας, Σταμπούλ I (1951) - 13 (1964).
- DOP : Dumbarton Oaks Papers, Καϊμπριτζ Μασσ.) I (1941)—.
- E : Ἐμπρός, Σταμπούλ I (1953) - 15 (1967), I (1968) - 7 (1974).
- EH : Ζερβοπούλου Σ.Ν., Ἐγκυκλοπαιδικὸν Ἡμερολόγιον Εἰκονογραφημένον, Κων/πολις I (1934) - 5 (1940).
- ΕΦΚΗ : Ἐθνικὰ Φιλανθρωπικὰ Καταστήματα ἐν Κωνσταντινουπόλει. Ἡμερολόγιον τῶν ἐτῶν 1905-1907, 3τ., ἐν Κων/πόλει 1904-1906.
- ΗΓ : Ἐπιμελεία τῆς Ἐφορείας τῶν Σχολῶν Γαλατᾶ, Ἡμερολόγιον τοῦ 1927 λογοτεχνικόν, ἐπιστημονικόν, κοινωνιολογικόν καὶ εὐθυμογραφικόν, Γαλατᾶ 1927.
- Θ : Θεολογία, Ἀθῆναι I (1923)—.
- Θ. Θεοφανείδου, Κωνσταντῖνος Ξανθόπουλος. : Θεοφανείδου Θ.Σ., Πένθη. Κωνσταντῖνος Λ. Ξανθόπουλος, Χρόνος 3 Ἰουνίου 14 (1960) 3.
- Θ. Θεοφανείδου, Χαρίλαος Ξανθόπουλος. : Θεοφανείδου Θ.Σ., Φυσιγνωμίες ποῦ ἔλειψαν. Χαρίλαος Λ. Ξανθόπουλος, Ε 26 Δεκεμβρίου 10 (1962) I.
- ΘΗΕ : Θρησκευτικὴ καὶ Ἠθικὴ Ἐγκυκλοπαιδεία, 12 τ., Ἀθῆναι 1962-1968.
- Inventaire : —, Inventaire des oeuvres de Mr. Harilaos Xanthopoulos confiées à monsieur L. R. Jacobs, ζ. τ., 1962 (ἀνέκδ. χειρ.).
- Ο : Ὁρθοδοξία, Σταμπούλ I (1926) - 38 (1963).
- T : Τέχνη, Ἰσταμπούλ I (1944) - 4 (1950).
- ΦΠ : Φιλολογικὴ Πρωτοχρονιά, Πόλη I (1930) - 4 (1933).
- ἄ.ἔ. : ἄνευ ἔτους.

ἄ.τ.	: ἀνευ τόπου.
ἀνάτ.	: ἀνάτυπον.
ἀνέκδ. χειρ.	: ἀνέκδοτον χειρόγραφον.
ἀρ.	: ἀριθμός.
ἐκδ.	: ἐκδοσις.
περ.	: περίπου.
πίν.	: πίναιξ.
τ.	: τόμος.

Βιογραφικά*.

Ὁ ζωγράφος Χαρίλαος (Χαρῆς) Ξανθόπουλος¹, ἐγεννήθη τὴν 26ην Ἰουλίου 1888 ἐν Βαφεοχωρίῳ (Βογασικῶ). Ἦτο υἱὸς τοῦ Λαζάρου ἐκ Καππαδοκίας καὶ τῆς Χαρικλείας ἐκ Θράκης. Ὑπῆρξε γόνος εὐκλεῆς τῆς γνωστῆς

* Ἡ παροῦσα ἐργασία ἀποτελεῖ τμῆμα εὐρυτέρας περὶ τοῦ καλλιτέχνου μελέτης, τὴν ὁποίαν ὁ γράφων ἔχει ὑπ' ὄψιν νὰ ἐκδώσῃ μελλοντικῶς.

1. Ὁ γράφων εὐχαριστεῖ καὶ ἀπὸ τῆς θέσεως τούτου Οἶκον. Γ. Ἀνδρεάδην, Χαλδεῖας Κύριλλον Ἀξιότιμν, Γ. Βαξεβανίδην, Γ. Γιαβεριδην, Κ. Α. Γρίβαν, οἰκ. Α. Διαμαντοπούλου, Ἀρχιμ. Γ. Ζορμπᾶν, Η. Ἡλιάδην, Θ. Σ. Θεοφανεῖδην, Φ. Κάφτογλου, Α. Κεσίσογλου, Ε. Κονταξῆ, Α. Παπαδοπούλου, Ε. καὶ Χ. Παπαδοπούλου, Α. Παππᾶν, Ἰμβρου καὶ Τενέδου Φώτιον Σαββαίδην, Πρωτοπρ. Μ. Σακουλίδην, Φ. Σταυρίδου, Β. Α. Φωτιάδην, Χ. Χαρισιάδην, Ε. Χατζηδημητριάδου, Χαλκηδόνος Μελίτωνα Χατζῆν καὶ ὅπως ἰδιαιτέρως τὸ ζεῦγος τοῦ Ἀναστασίου καὶ τῆς Αὐρηλίας-Μαρίας (†) (ἀδελφῆς τοῦ καλλιτέχνου) Λαμπρίδου, οἱ ὅποιοι πολλαχῶς ἐβοήθησαν αὐτὸν εἰς τὴν ἔρευνάν του.

Βιβλιογραφία: Inventaire. — Μωσαϊκά, Φῶς I (1947) 97. — Χαρῆς Ξανθόπουλος, Α 7 Ὀκτωβρίου 31 (1955) 4. — Χαρίλαος Ξανθόπουλος, ΑΑ 5 ἀρ. 224 (1955) 4. Α. Γ ε ρ α σ ῖ μ ο υ, Ἐκθέσεις. Χαριλάου Ξανθοπούλου. (Ξενοδοχεῖον «Χιδιβιάλ»). Αἰθουσες Φιλανθρωπικοῦ Συνδέσμου Ἰσταμπούλ 20 Ἀπριλίου-5 Μαΐου), Τ 3 (1946/7) 39-40. Κ. Α. Γ ρ ῖ β α, Ἀνέκδοτος ἐπιστολὴ πρὸς τὸν Ἐλενουπόλεως Ἀθανάσιον, Ἀθῆναι 16.7.1974. Φ. Δ α π ὅ λ α, Βυζαντινοὶ ναοὶ τῆς Πόλεως, Πόλις 1952, 55. Θ. Θ ε ο φ α ν ε ἰ δ ο υ, Κωνσταντίνος Ξανθόπουλος. 3. Τ ο ὕ Α ὕ τ ο ὕ, Χαρίλαος Ξανθόπουλος. Ι. Ν. Α. Κ α ρ α γ ι α ν ν ῖ δ ο υ, Μελέτη ἐπὶ τῆς ἱστορίας τῆς Ὀρθοδόξου Ἀγιογραφίας κατὰ τὸν κ' αἰῶνα (Ἐναίσμιμος ἐπὶ πτυχίῳ διατριβῆ), Χάλκη 1972, 88-89. Α. Κ ὀ β α, Ἀπὸ τῆς σημειώσεως μου μετὰ τὸ μολύβι. Χαρῆς Ξανθόπουλος, ΦΠ 3 (1932) 152-153. Κ. Γ. Κ ο ἰ δ ἄ κ η, Ἀρχιμ., Λόγοι ἐκκλησιαστικοὶ ἐν Κων/πόλει 1908, 355. Α. L a m b r i d i s, A monsieur H. van Esbroeck 45 Rue de la station. Lokeren (Belg.), Kadiköy 22.12.1964 (ἀνέκδ. χειρ.). Γ. Λ α μ π ρ ῖ δ ο υ, In memoriam. Χαρίλαος Ξανθόπουλος, Α 22 Ὀκτωβρίου 31 (1955). 3. Α. Π α π ᾶ, Ἐλενουπόλεως, Αἱ προσωπογραφίαι τοῦ Μεγάλου Συνεδικοῦ τῆς Ἱερᾶς Θεολογικῆς Σχολῆς Χάλκης, Ἐκκλησιαστικὸς Φάρος 55 (1973) 359-360, σημ. 27. Α. Π α σ α δ α ῖ ο υ, Ἡ αἰσθητικὴ πλευρὰ τοῦ προβλήματος τῆς ἀνοικοδομήσεως τῶν ἱερῶν ναῶν τῆς Πόλεως, Ἰσταμπούλ 1956 (ἀνάτ. ἐκ τοῦ ΛΑ). Ξ α ν θ ο π ο ὕ λ ο υ, Καλλιτεχνία καὶ εὐτυχία, ΦΠ I (1930) 80-82. Τ ο ὕ Α ὕ τ ο ὕ, Ἡ ἀποστολὴ τοῦ καλλιτέχνου, ΗΓ. 77-78 καὶ ἐν ΕΗ 2 (1935) 97-98, μετὰ φωτογραφίας τοῦ καλλιτέχνου.

ἐν Χαλκηδόνι (Kadiköy) οἰκογενείας τῶν Ξανθοπούλων, εἰς τὴν ὁποίαν ἀνῆκον καὶ οἱ ἀδελφοὶ του Κίμων (ιατρός), Δημήτριος (λόγιος καὶ φιλόσοφος), Κωνσταντῖνος (μουσικός) καὶ αἱ ἀδελφαὶ του Αἰκατερίνη καὶ Αὐρηλία-Μαρία². Μετὰ τὴν δημοτικὴν του παιδείου ἀπεφοίτησεν ἐκ τῆς ἐν τῇ Πόλει ἡμῶν, σήμερον μὴ ὑφισταμένης πλέον, Γαλλικῆς Σχολῆς τοῦ Jules Fort καὶ παρηκολούθησε μαθήματα εἰς τὴν Σχολὴν Καλῶν Τεχνῶν (Sanayii Nefise Mektebi ἀπὸ τοῦ 1927 Güzel Sanatlar Akademisi). Ἀκολούθως μετέβη χάριν σπουδῶν εἰς Φλωρεντίαν, παραμείνας ἐκεῖ περίπου ἐπὶ dietίαν. Ἐπειτα ἐπέστρεψεν εἰς τὴν Πόλιν ἡμῶν. Ἐπεχείρησε καλλιτεχνικὰ ταξίδια. Ἐλαβε μέρος εἰς ἐκθέσεις τῆς Πόλεως³ ἡμῶν, Ἀγκύρας⁴, Ἀθηνῶν⁵ κ.λπ. Ἠσχολεῖτο κυρίως μὲ τὴν ζωγραφικὴν, ἐν παρέργῳ δὲ καὶ μὲ τὴν μουσικὴν, παίζων βιολοντσέλλο⁶. Παραλλήλως ἐδημοσίευσεν καὶ μικρὰ τινὰ ἄρθρα⁷ εἰς περιοδικὰ τῆς Πόλεως ἡμῶν, ἐνθα ἐκθέτει τὰς περὶ τέχνης καὶ καλλιτέχνου ἀντιλήψεις του. Παρέμεινεν ἄγαμος. Προσβληθεὶς τὸ 1945 ὑπὸ τῆς τρομῶδους παραλύσεως (νόσος Parkinson)⁸, ἐκ τῆς ὁποίας ὑπέφερε κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη τοῦ βίου του, ἀπεβίωσε τὴν 7ην Ὀκτωβρίου 1955, ἐνταφιασθεὶς ἐν τῷ οἰκογενειακῷ τάφῳ τῶν Ξανθοπούλων τοῦ κοινοτικοῦ νεκροταφείου τοῦ Ἀγ. Ἰγνατίου τῆς Ἐπαρχίας Χαλκηδόνος⁹.

Ὁ Χ. Ξανθόπουλος ἦτο διαπρεπὴς καλλιτέχνης, ὁ ὁποῖος θὰ ἠδύνατο νὰ ἀναγνωρισθῆ διεθνῶς. Διεκρίνετο διὰ τὴν εὐσέβειάν του ψάλλων εἰς τὰ παρεκκλήσια. Ἦτο ἄκρως ταπεινός, ἀποφεύγων ἐκ συστήματος τὴν δημοσιότητα καὶ ἐχθρὸς τῆς διαφημῆσεως. Ἐζῆ ἐν ἀφανείᾳ, ὡς καὶ εἰς ἕτερος καλλιτέχνης τῆς Πόλεως ὁ Γ. Γραμμανδάνης. Διὸ καὶ ὁ γράφων νομίζει, ὅτι κατὰ λέξιν, σχεδὸν ἀρμόζουν καὶ δι' αὐτὸν ὅσα περὶ τοῦ Γραμμανδάνη ἐγράφησαν¹⁰. Τὴν

2. Χαρακτηρισμοὺς τῶν μελῶν τῆς οἰκογενείας τῶν Ξανθοπούλων ἰδὲ ἐν Θ. Θεοφαναίου, Κωνσταντῖνος Ξανθόπουλος.

3. Α. Γερασίου, Ἔργ. μνημ. 39-40. Γ. Λαμπρίδου, Ἔργ. μνημ. Κ. Α. Γρίβα, Ἔργ. μνημ. 3-4.

4. Α. Κόβα, Ἔργ. μνημ. 152.

5. Κατὰ πληροφορίαν τοῦ Β. Φωτιάδου πρὸς τὸν γράφοντα τῇ 21.2.1974.

6. —, Χαρῆς Ξανθόπουλος, Α 7 Ὀκτωβρίου 31 (1955) 4. Θ. Θεοφαναίου, Χαρίλαος Ξανθόπουλος.

7. Ἰδὲ ἐν τῇ Βιβλιογραφίᾳ.

8. Γ. Λαμπρίδου, Ἔργ. μνημ. Ἴσως δὲ ὠρισμένα ἔργα του φέρουν ἔχνη τῆς παθήσεώς του ταύτης.

9. —, Κηδεῖαι, Χαρίλαος Α. Ξανθόπουλος, Α 7 Ὀκτωβρίου 31 (1955) 4. —, Κηδεῖαι, Χαρίλαος Α. Ξανθόπουλος, Ε 7 Ὀκτωβρίου 3 (1955) 4. —, Μνημόσυνα, Χαρίλαου Α. Ξανθοπούλου, Α 20 Νοεμβρίου 31 (1955) 3.

10. Α. Γ. Γιαννιοῦ, Γεώργιος Γραμμανδάνης. Ὁ προσωπογράφος τοῦ Οἴκου-μηνικοῦ Πατριαρχείου, Τ 4 (1949) 176-177.

ταπεινοφροσύνην του τονίζουν καὶ οἱ συντόμως ἀσχοληθέντες μετ' αὐτοῦ¹¹. Εἰς τοῦτο ἀσφαλῶς ὀφείλεται καὶ ἡ ἀφάνειά του, συντρεχασῶν ἀσφαλῶς πρὸς τοῦτο καὶ τῶν συνθηκῶν τῆς Πόλεως, ἐν τῇ ὁποίᾳ ἔζη. Συνεδέετο μετὰ τοῦ Κυδωνιῶν Ἀγαθαγγέλου¹², Ε. Κόβα¹³, Θ. Θεοφανεΐδου¹⁴ κ.ἄ. Ἦτο πολὺ-γλωσσος, ὁμιλῶν τὴν ἑλληνικὴν, τουρκικὴν, γαλλικὴν καὶ γερμανικὴν, εὐαίσθητος¹⁵, ἰδεολόγος, ὡς ὅλοι οἱ ἀδελφοί του, ἠθικὸς καὶ λιτοδίαιτος, ἀλληλέγγυος, ἀλλὰ ἰδιόρρυθμος καὶ ἐπίμονος εἰς τὰς ἰδέας του, καταδεκτικὸς, ἀνοικτόκαρδος, περιποιοιτικώτατος, ὡς ὅλοι οἱ ὁποῖοι κλείνουν εἰς τὸ στῆθος των ψυχὴν ἀληθινοῦ καλλιτέχνο¹⁶. Μεταξὺ τῶν ἀδελφῶν του ἦτο ὁ πλέον ἀπομεμονωμένος καὶ παθητικὸς. Ἡ οἰκονομικὴ κατάστασις του ἦτο καλὴ¹⁷, ἴσως ὁμως νὰ ὑπέφερεν ἠθικῶς ἐκ τῆς μὴ πωλήσεως τῶν ἔργων του¹⁸.

Εἰς τὴν ἐξέλιξιν τῆς καλλιτεχνικῆς του ἰδιοφυΐας καὶ τεχνοτροπίας σημαντικὸν ρόλον διεδραμάτισαν οἱ γονεῖς του, ὁ τόπος γεννήσεώς του Βόσπορος, ἡ πολυσύνθετος κατάρτισίς του, ἡ μετάβασίς εἰς τὴν Φλωρεντίαν καὶ τὸ περιβάλλον τῆς Χαλκηδόνας, ἐνθα διέμεινε μέχρι τοῦ τέλους τῆς ζωῆς του.

Τὸ ἔργον του.

Τὸ ἔργον τοῦ Χ. Ξανθοπούλου εἶναι ἀξιόλογον τόσον ἀπὸ ποιοτικῆς, ὅσον καὶ ἀπὸ ποσοτικῆς ἀπόψεως. Ὡς πρὸς τὴν φύσιν αὐτοῦ διακρίνεται εἰς 1) πρωτότυπα ἔργα, 2) ἀντίγραφα. Ὡς πρὸς τὴν τεχνικὴν εἰς 1) ἐλαιογραφίας, 2) ἰχνογραφήματα καὶ 3) γλυπτὰ. Τέλος ὡς πρὸς τὸ εἰκονογραφικὸν περιεχόμενον εἰς 1) ἔργα θρησκευτικοῦ χαρακτῆρος¹⁹ καὶ 2) θύραθεν τοιούτου, τὰ ὁποῖα εἶναι καὶ τὰ περισσότερὰ (προσωπογραφίαι, νεκρὰ φύσεις, τοπεῖα καὶ

11. Γ. Λ α μ π ρ ῖ δ ο υ, "Ἐργ. μνημ. Θ. Θεοφανεΐδου, Χαρίλαος Ξανθόπουλος.

12. Α. Γ. Τ σ ε ρ ν ὄ γ λ ο υ, Ἀγαθάγγελος, Μητροπολίτης Κυδωνιῶν, ΘΗΕ Ι (1962) 84-85.

13. Α. Π α π ᾶ, Ἐλενουπόλεως, Εἰρήναρχος Κόβας (1894-1972), (ὕπὸ ἔκδ.).

14. Τ ο ὕ Α ὕ τ ο ὕ, Ὑπέρθυρος μαρμαρινὴ πλάξ τοῦ ἱ. ναοῦ Γενεθλίου τοῦ Προδρόμου Γενῆ Μαχαλῆ καὶ ὁ Θεοφάνης Σ. Θεοφανεΐδης, (ὕπὸ ἔκδ.).

15. Α. Γ ε ρ α σ ῖ μ ο υ, "Ἐργ. μνημ. 39.

16. Α. Κ ὀ β α, "Ἐργ. μνημ. 153.

17. Κατὰ πληροφωρίας τοῦ Β. Φ ω τ ι ᾶ δ ο υ τῆ 21.2.1974 καὶ Χ. Χ α ρ ι σ ι ᾶ δ ο υ τῆ 6.11.1974 πρὸς τὸν γράφοντα, ἡ οἰκογένεια τῶν Ξανθοπούλων εἶχεν ἐν τῷ κήπῳ τῆς ἐν Χαλκηδόνι οἰκίας αὐτῆς τὸν καλούμενον «Πακτωκόν», τ.ἔ. κοσμήματα κλπ. ἀξίας ἀντικείμενα ἐκ τοῦ τοκογλύφου πατρὸς των, τὰ ὁποῖα καὶ ἐνέμετο, καθὼς καὶ χρήματα, μετοχὰς καὶ κτήματα.

18. Κατὰ πληροφωρίας τοῦ Β. Φ ω τ ι ᾶ δ ο υ πρὸς τὸν γράφοντα τῆ 21.2.1974.

19. Περὶ τῆς ἐννοίας τοῦ ὄρου τούτου ἰδὲ: Π. Σ. Π α π ᾶ ε υ α γ γ ῆ λ ο υ, Περὶ μίαν διασάφην τῶν ὄρων «Χριστιανικὴ», «Θρησκευτικὴ» καὶ «Ἐκκλησιαστικὴ» τέχνη, Λευκωσία-Κύπρος 1968 (ἀνάτ. ἐκ τοῦ Ἀποστόλου Βαρνάβα).

θαλασσογραφίαι). Διεκρίθη κυρίως εἰς τὴν προσωπογραφίαν²⁰, ἐκτελέσας ὡς ὁ Rembrandt²¹, καὶ πολλὰς αὐτοπροσωπογραφίας του.

Τὰ θρησκευτικοῦ περιεχομένου ἔργα του εὐρίσκονται διεσκορπισμένα εἰς διαφόρους ναοὺς τῆς Πόλεως, τὸ Μ. Συνοδικὸν τῆς Ἱερᾶς Θεολογικῆς Σχολῆς Χάλκης, τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον, εἰς πολλοὺς ἰδιώτας τῆς Πόλεως καὶ τοῦ ἐξωτερικοῦ²² ἢ καὶ εἰς Μουσεῖα. Ὁ L. R. Jacobs ἐδανείσθη ἑβδομήκοντα πέντε πίνακας αὐτοῦ ἐκ τοῦ γαμβροῦ τοῦ καλλιτέχνου Α. Λαμπρίδου κατὰ τὸ 1964²³ ἐπὶ τῷ σκοπῷ ἐκθέσεως αὐτῶν ἐν Εὐρώπῃ. Ἐκτοτε ἡ τύχη αὐτῶν παραμένει ἄγνωστος. Ἐπίσης ὠρισμένοι πίνακες αὐτοῦ, εὐρισκόμενοι ἐν τῷ Οἰκουμενικῷ Πατριαρχείῳ ἀπωλέσθησαν κατὰ τὴν πυρκαϊάν τῆς 20/21 Δεκεμβρίου 1941.

Ὁ Χ. Ξανθόπουλος ὡς ζωγράφος διακρίνεται διὰ τὸ καλὸν σχέδιον. Αὐτὸ τὸ βλέπουμε καλλίτερα στὰ ἔργα μὲ fusain²⁴. Στὸ χρῶμα ταλαντεύεται, ψάχνει. Στὴ μακρόχρονη πορεία του ἀλλάζει δρόμο. Ἀπὸ τὴν ἀκαδημαϊκὴ σχολὴ περνᾷ πρὸς τὸν ἐμπρεσιονισμό. Καὶ μαζὺ ἀλλάζει χρῶμα, ἀλλάζει παλέττα. Πάντως «δὲν ἐργάζεται γιὰ τὴν ἐκπληξὴ καὶ τὴν παραξενιά. Δὲν τοῦ ἀρέσουν οἱ φλόγες ποὺ ἀνάβουν καὶ σβύνουν μονομιᾶς τῶν ροκανιδιῶν. Τὸν συγκινεῖ ἢ καντήλα ποὺ ἕνα χερᾶκι ἀχνόλευκο εὐλαβικὰ δὲν τὴν ἀφήνει νὰ σβύσῃ»²⁵. Τὰ ἔργα του δυνατὸν νὰ χωρισθοῦν εἰς δύο περιόδους τὴν πρώτη καὶ τὴ δεύτερη. «Μέσα στὰ παλαιότερα ἔργα ὑπάρχουν μερικὰ ποῦναι σὰν πρόδρομοι τῆς νέας του τεχνοτροπίας. Γενικὰ τὸ χρῶμα τῶν παλαιότερων ἔργων του εἶναι σκοῦρο. Φόντα μουντά, πρόσωπα ὠχρὰ ὅπου κυριαρχεῖ τὸ *ocre jaune*, καὶ *terre de sienne* ἀτμόσφαιρα γενικὰ σκοτεινὴ. Ὑστερα μαζὺ μὲ τὴν τεχνοτροπία, ποὺ ξεφεύγει τώρα ἀπὸ τὴν τυραννίαν τῆς λεπτομέρειας, γίνεται καὶ τὸ χρῶμα πιὸ καθαρὸ, πιὸ ἀνοιχτό. Τὸ φῶς του δυναμώνει, καὶ σὲ μερικὰ γίνεται ἐκτυφλωτικόν. Σ' ἐκεῖνο ποὺ ἐξαιρετικὰ ἐπιτυγχάνει εἶναι ἡ ὁμοιότης ποὺ δίνει στὰ πορτραῖτα του. Ἄν καὶ αὐτὸ σήμερα θέλουν νὰ ποῦνε πῶς δὲν βαραίνει πολὺ στὴ ζυγαριὰ τῆς ζωγραφικῆς τέχνης, παρ' ὅλα αὐτὰ βρίσκω πῶς εἶναι ἕνα ἀξιόλογο καὶ σπάνιο χάρισμα ποὺ τῷχει ἔμφυτο ὁ ζωγράφος καὶ ποὺ δὲν ἀποχτᾶται οὔτε μὲ τὸ χρόνο οὔτε μὲ τὴν ἐξάσκηση. Ἡ

20. Γ. Λαμπρίδου, Ἔργ. μνημ. Κ. Α. Γρίβα, Βυζαντινὰ σκίτσα. Ἀπὸ τὸ ἀξέχαστο Φανάρι, ὁ Πολίτης 9 ἄρ. 104 (1976) 5.

21. Πρβλ. W. P i n d e r, Rembrandts Selbstbildnisse, Κόνιγστειν 1956.

22. Ὡς εἰς τοὺς Γ. Γιαβερίδην, Α. Δάνου, Α. Διαμαντόπουλον, Ἐλενουπόλεως Ἀθανάσιον, Σ. Εὐθυμιάδην (†), L. R. Jakobs, Ἀρχιμ. Γ. Ζορμπᾶν, Η. Ἡλιάδην, Α. Λαμπρίδην, Θ. Μικέδην, Θ. Σ. Θεοφανεΐδην, Ἰμβροῦ καὶ Τενέδου Φώτιον, Α. Κάφτογλου (†), Α. Κερίσογλου, Α. Παναγιωτίδου, Χ. Παπαδοπούλου, Φ. Σταυρίδου, Χαλδειαὶς Κύριλλον, Χαλκηδόνος Μελίτωνα, Χ. Χαρισιάδην, Ε. Χατζηδημητριάδου κ.ἄ.

23. K. R o b e r t, Le fusain sans maître, Παρίσιοι 1897.

24. Inventaire. 3.

25. Α. Κόβα, Ἔργ. μνημ. 152.

ομοιότητα δὲν ἐπιτυγχάνεται μόνο μὲ τὴν πιστὴ ἀντιγραφή τῶν χαρακτηριστικῶν ἑνὸς προσώπου. Θέλει ἀκόμα νὰ συλλάβεις καὶ τὴν ψυχὴ τοῦ μοντέλου καὶ νὰ τὴν ζωγραφῆσεις. Αὐτὸ τὸ χάρισμα πρέπει νὰ τῷχει ὁ πορτραίτιστας καὶ ἀναμφισβήτητα τῷχει ὁ κ. Ξανθόπουλος ποὺ μπορούμε ἀδίστακτα νὰ τὸν κατατάξουμε σ' αὐτὴ τὴν τάξη: Μερικὲς αὐτοπροσωπογραφίες εἶναι ἀφάνταστα ζωντανές.

Τὰ λουλούδια ὅπως καὶ τὰ πρόσωπα ἔχουνε τὴν ψυχὴ τους. Τοῦ μῶ νὰ πῶ, πῶς ὁ κ. Ξανθόπουλος δὲν ἐνίωσε αὐτὴ τὴ ψυχὴ ὅσο ἐνίωσε τὴν ψυχὴ τῶν ἀνθρώπων.

Γενικὰ ὁ κ. Ξανθόπουλος εἶναι ἕνας ζωγράφος ποὺ ἔχει πολὺ ταλέντο. Ἐνα ταλέντο ὅμως ποὺ δυστυχῶς ἀδικήθηκε²⁶ γιατί δὲν εἶχε τὸ κατάλληλο ἔδαφος ν' ἀπλώσει τίς ρίζες του, τὴν κατάλληλη ἀτμόσφαιρα νὰ τινάξει τὰ κλαδιά του καὶ νὰ ρουφήξει, νὰ ρουφήξει μὲ τὰ φύλλα του τὸν ἀέρα. Ποὺ θὰ τὸ θέριεψε καὶ θὰ τῷκανε νὰ δώσει ὅ,τι καλλίτερο μπορούσε²⁷.

Πολλάκις ἠναγκάζετο νὰ ἐκτελῇ παραγγελίας παρὰ τὴν θέλησίν του (contre coeur) ἔχων ὡς πρότυπα ταχυδρομικὰ δελτάρια (carte postale). Πάντως τὰ καλλίτερα ἔργα του εἶναι ἐκεῖνα τὰ ὁποῖα ἐξετέλει ἐξ ἰδίας πρωτοβουλίας²⁸. Οἱ πίνακές του πολλάκις φέρουν εὐτυχῶς ὑπογραφήν καὶ χρονολογίαν, τοῦθ' ὅπερ διευκολύνει ἀρκούντως τὴν περὶ τὸ ἔργον του ἔρευναν.

Καὶ τώρα προβαίνει ὁ γράφων εἰς τὴν ὑπὸ μορφὴν λίαν συντόμου καταλόγου περιγραφὴν, πρῶτον τῶν ἀμέσως θρησκευτικοῦ περιεχομένου πινάκων αὐτοῦ.

ΙΕΡΑ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΗ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ

Ἱερός ναός Εἰσοδίων τῆς Θεοτόκου²⁹, Πέραν³⁰.

1) Ὁ Ἅγ. Πέτρος (0,70 X 1,95 μ.). Ἐλαιογραφία ἐπὶ ὀθόνης. Νάρθηξ. Διατήρησις καλὴ. Ἀντίγραφον ἐκ τοῦ μωσαϊκοῦ τοῦ ἐσωνάρθηκος (περὶ τὸ

26. Α. Κόβα, Ἔργ. μνημ. 153. Πρβλ. καὶ τὰ ὅσα λέγει ὁ ἴδιος περὶ τῶν μεγαλοφυῶν καλλιτεχνῶν. Χ. Ξανθοπούλου, Ἔργ. μνημ. 98.

27. Α. Γερασίμου, Ἔργ. μνημ. 40. Α. Παπᾶ, Ἐλενουπόλεως, Ἔργ. μνημ. 360.

28. Κατὰ πληροφορίαν τοῦ Β. Φωτιάδου πρὸς τὸν γράφοντα τῇ 21.2.1974.

29. Μ. Ι. Γεδεών, Ἐορτολόγιον Κωνσταντινοπολίτου Προσκυνητοῦ, ἐν Κων/πόλει 1905, 339-355. Θεατοῦ, Ἡ ἑκατονταετηρὶς τοῦ ἐν Πέραν ἱεροῦ ναοῦ τῶν Εἰσοδίων τῆς Παναγίας, ΕΦΚΗ Ι (1905) 224-232. Ι. Π. Ἰωαννίδου, Βοσπορίτου, Εἰς τὸν οἶκον τῆς Παναγίας, ΕΦΚΗ Ι (1905) 233-236. Δ. Γεωργιάδου, Ἀρχιμ., Ἐκατονταετηρὶς τοῦ ἱεροῦ ναοῦ τῶν Εἰσοδίων ἐν Πέραν (1804-1904) ἐπὶ Ἰωακείμ τοῦ Γ', Νέα Σιών 29 (1934) 29-35. Ἡ Ἐπιτροπὴ τοῦ ναοῦ, Ὁ ἐν Σταυροδρομίῳ ἱερός ναός τῶν Εἰσοδίων τῆς Θεοτόκου, Γαλατᾶ ἀ.ξ.

30. Δ. Χαβιαροπούλου, Λίγα λόγια γιὰ τὸ Σταυροδρόμι, Ε 2-30. Π, 1,3.12 (1972) 3. Τοῦ Ἀύτοῦ, Τὸ Μπέηογλου μετὰ τὸ 1800, Ε 9-12, 15-17. 4 (1973) 3.

1315) τῆς μονῆς τῆς Χώρας³¹. Ὑπογραφή: ΧΑΡ. Α. ΞΑΝΘΟΠ(ΟΥ)ΛΟΣ | EN KAXPIE TZAMI KΩN/ΠΟΛΕΩΣ | 1937. Η. Xanthopulo 1937 | Istanbul.

2) Ὁ Ἅγ. Παῦλος (0,70 X 1,95 μ.). Ἐλαιογραφία ἐπὶ ὄθονης. Νάρθηξ. Διατήρησις καλή. Ἀντίγραφον ἐκ τοῦ μωσαϊκοῦ τοῦ ἐσωνάρθηκος (περὶ τὸ 1315) τῆς μονῆς τῆς Χώρας³². Ὑπογραφή: ΧΑΡ. Α. ΞΑΝΘΟΠ(ΟΥ)ΛΟΣ. | EN KAXPIE TZAMI KΩN | ΠΟΛΕΩΣ | 1937. Η. Xanthopulo 1937 | Istanbul³³.

3) Ὁ Ἅγ. Δημήτριος (0,86.5 X 1,53.5 μ.). Ἐλαιογραφία ἐπὶ ἀντικολλητοῦ. Δεξιὸν κλιτός. Διατήρησις καλή. Ἀφιερωτικὴ ἐπιγραφή: Ἀφιέρωμα | Λευκοθέας Ι. Κατάν(ου) 1945. Ὑπογραφή: Χ. Ξανθόπουλος.

4) Ὁ Προφήτης Ἡλίας (0,80.5 X 1,39.5 μ.). Ἐλαιογραφία ἐπὶ ἀντικολλητοῦ. Δεξιὸν κλιτός. Διατήρησις καλή. Ἀφιερωτικὴ ἐπιγραφή: Εἰς μνήμη | ΗΛΙΟΥ ΔΟΪΚΟΥ | Σεπτέμβριος 1945. Ὑπογραφή: Χ. Ξανθόπουλος.

Ἱερός ναὸς Ἅγ. Δώδεκα Ἀποστόλων, Φερίκιοι³⁴.

1) Ἡ Γέννησις τοῦ Χριστοῦ (0,81 X 1,14 μ.). Ἐλαιογραφία ἐπὶ ἀντικολλητοῦ. Ἀψὶς Ἰ. Πρόθεσις. Διατήρησις μετρία. Ἄνευ ὑπογραφῆς καὶ χρονολογίας.

2) Ὁ Εὐαγγελισμὸς τῶν ποιμένων (0,95.5 X 1,98 μ.). Ἐλαιογραφία ἐπὶ ἀντικολλητοῦ. Ἰ. Πρόθεσις. Διατήρησις μετρία. Ἄνευ ὑπογραφῆς καὶ χρονολογίας.

31. P. A. Underwood, The Kareye Djami (Böllingen Series 70), Νέα Ὑόρκη 1966, II, πίν. 30.

32. P. A. Underwood, Ἔργ. μνημ. II, πίν. 31. —, Μωσαϊκά, Φῶς I (1947) 97. Φ. Δ α π ό λ α, Ἔργ. μνημ. 55. Κατὰ πληροφориαν τοῦ Α. Πασαδαίου, τὰ ἀντίγραφα ταῦτα εἶχε τὴν ἔμπνευσιν νὰ τοποθετήσῃ ἐκεῖ ὁ βυζαντινολόγος Φ. Δαπόλας. Πρβλ. Α. Π α σ α δ α ί ο υ, Ἔργ. μνημ. 24. Περὶ αὐτῶν ἢ μὲν Α. Γ ε ρ α σ ί μ ο υ, Ἔργ. μνημ. 40, γράφει: «...εἶναι ἔργα ποὺ ἀπαιτοῦν ὑπομονὴ καὶ δεξιοτεχνία, ὅχι ὅμως καὶ καλλιτεχνικὴ πνοή...», ἢ δὲ μελέτη: —, Μωσαϊκά, Φῶς I (1947) 97: «Ἡ ἐκθεσις τῆς ζωγραφικῆς Χ. Ξανθοπούλου, τὴν ὅποιαν ἐφιλοξένησεν ὁ «Φιλανθρωπικὸς Σύνδεσμος Σταμπούλ» μᾶς ἔδωκε τὴν εὐκαιρίαν νὰ ἴδωμεν δύο ἀπεικονίσεις μωσαϊκῶν. Εἶναι ἀντίγραφα εἰς πραγματικὸν μέγεθος... Ἡ πιστότης τῆς ἀντιγραφῆς, ἢ ἀκρίβεια τῆς ἀποδόσεως εἰς τὴν κατάστασιν ποὺ εὐρίσκονται σήμερον γεννᾷ τὴν ἰδέαν ὅπως ἡ ἐργασία αὐτὴ εὐρυνθῆ ἀπὸ τὸν ἴδιον ἢ καὶ ἀπὸ ἄλλους καλλιτέχνας ἐν συνδυασμῷ, διότι εἶναι κολοσσιαῖα ἐργασία».

33. Τὰ αὐτὰ ἀντίγραφα ἐξέτέλεσε διὰ δευτέραν φορὰν ὁ καλλιτέχνης καὶ τὰ ἡγόρασεν ὁ τότε ἐν τῇ Πόλει ἡμῶν Νούντιος τῆς Ἁγίας Ἐδρας διὰ τὸ Μουσεῖον τοῦ Βατικανοῦ. Φ. Δ α π ό λ α, Ἔργ. μνημ. 55 καὶ πληροφориα τοῦ Θ. Θ ε ο φ α ν ε λ δ ο υ πρὸς τὸν γράφοντα τῇ 12.10.1973. Τὸ τρίτον ἀντίγραφον ἐδόθη εἰς τὸ Ἑλληνικὸν Προξενεῖον τῆς Πόλεως τὸ 1958/9. Πληροφориα τοῦ Β. Φ ω τ ι ά δ ο υ πρὸς τὸν γράφοντα τῇ 21.2.1974.

34. Χ. Μ ε λ ι σ σ η ν ο ῦ, Παμφίλου, Τὰ Ταταῦλα, ἦτοι ἱστορία τῶν Ταταούλων, ἐν Κων/πόλει 1913, 44.

3) Ἡ Ἀγ. Τριάς (0,95.5 X 1,98 μ.). Ἐλαιογραφία ἐπὶ ἀντικολλητοῦ. Παρὰ τὴν Ἱ. Πρόθεσιν. Διατήρησις μετρία. Ἄνευ ὑπογραφῆς καὶ χρονολογίας.

4) Ὁ Ἀγ. Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος (0,64 X 1,75.4 μ.). Ἐλαιογραφία ἐπὶ ἀντικολλητοῦ. Διακονικόν. Διατήρησις μετρία. Ἄνευ ὑπογραφῆς καὶ χρονολογίας.

5. Ὁ Ἀγ. Γρηγόριος ὁ Θεολόγος (0,64 X 1,75.5 μ.). Ἐλαιογραφία ἐπὶ ἀντικολλητοῦ. Διακονικόν. Διατήρησις μετρία. Ἄνευ ὑπογραφῆς καὶ χρονολογίας³⁵.

Ἱ. ναὸς Ἀγ. Κυριακῆς³⁶ Κοντοσκαλίου³⁷ (Kumkapi).

Οἱ τέσσαρες Εὐαγγελισταὶ μετὰ τῶν συμβόλων αὐτῶν³⁸ (περ. 0,90 μ.). Ἐλαιογραφίαι ἐπὶ τάπητος λινελαίου (μουσαμᾶ). Λοφία. Διατήρησις καλὴ ἐκτὸς τοῦ Μάρκου, ὁ ὁποῖος εἶναι ὀλίγον ἐφθαρμένος. Ἀφιερωτικαὶ ἐπιγραφαί. Ματθαίου: ΑΦΙΕΡΩΜΑ | ΕΥΝΙΚΗΣ | ΙΩΑΚΕΙΜ | ΤΣΙΛΙ-ΓΚΙΡΟΓΛΟΥ. Ἰωάννου: ΑΦΙΕΡΩΜΑ | ΔΕΣΠΟΙΝΗΣ | ΘΕΟΦΙΛΟΥ | ΝΙΚΟΛΑ·Ι·ΔΟΥ. Μάρκου: ΑΦΙΕΡΩΜΑ | ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗΣ | ΕΛΙΣΣΑΙΟΥ | ΙΔΟΣΙΔΟΥ. Λουκᾶ: ΑΦΙΕΡΩΜΑ | ΕΛΙΣΑΒΕΤ | ΧΡΗΣΤΟΥ | ΑΓΝΙ-ΑΔΟΥ. Ὑπογραφαί: Χ.Ξ.

ΙΕΡΑΙ ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΙΣ

Ἱερά Μητρόπολις Χαλκηδόνος³⁹.

Μητροπολιτικὸς Ἱ. ναὸς Ἀγ. Εὐφημίας⁴⁰ Χαλκηδόνος (Kadiköy).

1) Ὁ Ἀγ. Νικόλαος (0,41 X 0,49 μ.), (πίν. Ι.). Ἐλαιογραφία ἐπὶ ξύλου. Ἀποθήκη Ἱ. εἰκόνων ἐν τῷ γυναικωνίτῃ⁴¹. Διατήρησις καλή. Ἀφιερω-

35. Οἱ πέντε οὔτοι πίνακες ἐκ λόγων ρυθμολογιῶν καὶ κατὰ πληροφορίας τῶν Οἰκον. Γ. Ἀνδρεάδου καὶ Γ. Πετρίδου πρὸς τὸν γράφοντα τῇ 27.2.1974 καὶ 30.5.1976 εἶναι ἔργα μᾶλλον τοῦ Χ. Ξανθοπούλου.

36. —, Ἐγκαίνια Ἀγίας Κυριακῆς Κοντοσκαλίου, Ἐκκλησιαστικὴ Ἀλήθεια 20 (1900) 218. Μ. Ι. Γεδεών, Ἔργ. μνημ. 248-249.

37. Σ. Ι. Βουτυρᾶ, Κων/πολις, Λεξικὸν Ἱστορίας καὶ Γεωγραφίας 3 (1881) 947-948.

38. Α. Κόβα, Ἔργ. μνημ. 153.

39. —, Οἰκουμενικὸς Θρόνος. Ἐπαρχία Χαλκηδόνος, ΕΗ 4 (1937) 165-173. Κωνσταντίνου Εἰρηνοπούλεως, Τὸ Καθὴ-κιοὶ κατὰ τὴν Βυζαντινὴν ἐποχὴν, Ο, 33 (1958) 7-11. Β. Θ. Σταυρίδου, Χαλκηδόνος, Μητρόπολις, ΘΗΕ 12 (1968) 51-54.

40. Σ. Ι. Βουτυρᾶ, Χαλκηδόν, Ἔργ. μνημ. 3 (1881) 977. Μ. Ι. Γεδεών, Ἔργ. μνημ. 250. Σ. Α. Χουδαβερδόγλου, Ἐκκλησιαστικαὶ σελίδες τῆς νεωτέρας ἱστορίας τῆς Ὁρθοδόξου Κοινότητος Χαλκηδόνος, Ο, 26 (1951) 157-164.

41. —, Ἱερός ναὸς Ἀγίας Εὐφημίας Χαλκηδόνος. Εὐρετήριοι πίναξ τῶν ἱερῶν εἰκόνων τοῦ ἑναυτοῦ, ἄ. τ. 1968, Ι, ἀρ. 34. (κείμενον ἐν γραφομηχανῇ).

τικὴ ἐπιγραφή: Ἀφιέρωμα | Φωφῶς | Καλλιάρχου | 1941. Ὑπογραφή: Χ. Ξανθόπουλος | 1941.

2) Ὁ Καλὸς Ποιμὴν⁴² (0,68.5 X 1,16 μ.). Ἐλαιογραφία ἐπὶ σιδηρελάσματος. Θύρα τοῦ Διακονικοῦ. Διατήρησις καλή. Ὑπογραφή: Χ. ΞΑΝΘΟΠ(ΟΥ)ΛΟΣ | 1933.

3) Ὁ Ἀρχάγγελος Μιχαὴλ (0,67.5 X 1,20.5 μ.). Ἐλαιογραφία ἐπὶ σιδηρελάσματος. Θύρα τῆς Ἱ. Προθέσεως. Διατήρησις καλή. Ὑπογραφή: ΞΑΝΘΟΠ(ΟΥ)ΛΟΣ | 1933.

4. Ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς ὡς Νυμφίος (0,59 X 0,81 μ.), (πίν. 2). Ἐλαιογραφία ἐπὶ ὀθόνης κατὰ τὸ πρότυπον «Ἴδε ὁ ἄνθρωπος» (Ecce homo) τοῦ Guido Reni (1575-1642)⁴³. Σύνθρονον. Διατήρησις καλή. Ὑπογραφή: ΧΑΡΙΑ. ΞΑΝΘ. 1934. Ἐπὶ τῆς ὀρειχαλκίνης πλακὸς τοῦ πλαισίου ἡ ἀφιερωτικὴ ἐπιγραφή: Α. ΒΕΡΓΩΤΗΣ | ΑΦΙΕΡΩΤΗΣ.

Ἱερὸς ναὸς Ἁγ. Τριάδος⁴⁴ Χαλκηδόνος.

1) Ἡ Ἁγ. Αἰκατερίνη (0,45 X 0,47.5 μ.), (πίν. 3). Ἐλαιογραφία ἐπὶ ξύλου. Νάρθηξ. Διατήρησις μετρία. Ὑπογραφή: Ξανθόπουλος.

2) Ὁ Ἁγ. Μηνᾶς (0,78 X 1,44 μ.), (πίν. 4). Ἐλαιογραφία ἐπὶ ξύλου. Ἀριστερὸν κλῖτος. Διατήρησις καλή. Ἀφιερωτικὴ ἐπιγραφή: Ἀφιέρωμα Αἰκατερίνης Μ. Μισαηλίδου 1929. Ὑπογραφή: ἐποίει Χ. ΞΑΝΘΟΠ(ΟΥ)ΛΟΣ.

3) Ὁ Μυστικὸς Δεῖπνος (1.00 X 1,45.5 μ.). Ἐλαιογραφία ἐπὶ σιδηρελάσματος. Ἱ. Πρόθεσις. Διατήρησις μετρία. Ὑπογραφή: Χ. ΞΑΝΘΟΠ(ΟΥ)ΛΟΣ.

Ἱερὸς ναὸς Ἁγ. Γεωργίου τοῦ Τροπαιοφόρου Γέλδεγιρμεν⁴⁵.

Ὁ Ἁγ. Σπυρίδων (0,51.5 X 0,70 μ.). Ἐλαιογραφία ἐπὶ ἀντικολλητοῦ. Δεξιὸν κλῖτος. Διατήρησις κακή. Ἀφιερωτικὴ ἐπιγραφή: Μνήσθητι Κύριε τῆς | δούλης σου Μαρίας. Ὑπογραφή: Χαρ. Ξανθόπουλος | 1938.

42. Κατὰ πληροφορίαν τοῦ Θ. Θεοφανεΐδου πρὸς τὸν γράφοντα τῇ 12.10. 1973, οὗτος συνέγραψεν ἀνεκδότου κριτικὴν περὶ τῶν εἰκόνων ἀρ. 2 καὶ 4.

43. Γ. Α. Σωτηρίου, Ὁ Χριστὸς ἐν τῇ τέχνῃ, Ἀθήναι 1914, εἰκ. 33.

44. Δ. Φ., Τὰ ἐγκαίνια τοῦ ἐν Χαλκηδόνι ἱεροῦ ναοῦ τῆς Ἁγίας Τριάδος, ΕΦΚΗ Ι (1905) 159-163.

45. Θ. Σ. Θεοφανεΐδου, Λόγος πανηγυρικὸς ἐπὶ τοῖς ἐγκαίνιοις τοῦ ἐν Χαλκηδόνι ἱεροῦ ναοῦ τοῦ Ἁγίου Μεγαλομάρτυρος Γεωργίου τοῦ Τροπαιοφόρου ἐξ ὑπογυτοῦ ἐκφωνηθεὶς καὶ ἐξ ἠχογραφῆσεως ἐκτυπωθεὶς, Σταμποῦλ 1961. —, Κῶδιξ τοῦ ἐν Χαλκηδόνι ἱεροῦ ναοῦ, τοῦ Ἁγίου ἐνδόξου Μεγαλομάρτυρος Γεωργίου τοῦ Τροπαιοφόρου ἀρξάμενος γράφασθαι ὑπὸ τῆς Ἐπιτροπῆς τῆς ἐκλογεΐσης τὴν 25ην Ἰουνίου 1961 καὶ ἀποτελουμένης ἐκ τῶν Θεοφάνους Σ. Θεοφανεΐδου, Θωμᾶ Βέρρου, Νικολάου Κ. Χατζοπούλου, Ἰωάννου Π. Τζάννου καὶ Ἀλεξάνδρου Γ. Ὁχανταρίδου καὶ τῶν ἐπιλαχόντων Ἰωάννου Γ. Κωνσταν-

Ἱερός ναός Ἀγ. Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου Καλαμησιῶν⁴⁶.

1) Ἡ κεφαλὴ τοῦ Ἀγ. Ἰωάννου τοῦ Προδρόμου ἐπὶ πίνακος⁴⁷ (0,51 X 0,51 μ.). Ἐλαιογραφία ἐπὶ ἀντικολλητοῦ. Νάρθηξ. Διατήρησις μετρία. Ὑπογραφή: Χ. ΞΑΝΘΟΠΟΥΛΟΣ 37.

2) Ὁ Ἀγ. Γεώργιος (0,41 X 0,48.5 μ.). Ἐλαιογραφία ἐπὶ ἀντικολλητοῦ καὶ ξύλου. Νάρθηξ. Διατήρησις χειρίστη. Ὑπογραφή: Χ. ΞΑΝΘΟΠΟΥΛΟΣ.

Ἱερός ναός Προφήτου Ἡλιοῦ τοῦ Θεοσίτου Χρυσουπόλεως⁴⁸
(Usküdar - Yenimahalle).

Ἡ Ἀκρα Ταπεινώσις⁴⁹ (0,58.5 X 0,78.5 μ.), (πίν. 5). Ἐλαιογραφία ἐπὶ ὀθόνης. Ἱ. Βῆμα. Διατήρησις ἀρίστη. Ἀφιερωτικὴ ἐπιγραφή: Ἀφιέρωμα ΚΩΝΣΤ. Γ. (ΜΑΥΡΙΑΟΥ) | ΤΣΕΚΑΙΟΓΛΟΥ. Ὑπογραφή: ΞΑΝΘΟΠ(ΟΥ)ΛΟΣ | 1941.

Ι Δ Ι Ω Τ Α Ι :

1) Ὁ «πόνος τοῦ Ἀνθρώπου»⁵⁰. Παριστᾶ τὸν Ἰησοῦν Χριστὸν ὡς Νυμ-

τινίδου, Γεωργίου Η. Μαρούτση καὶ Πέτρου Ι. Ρέτζιου, περιέχων τὰ κατὰ τὸν ναόν, καὶ τὴν ἐνόριαν αὐτοῦ, ποιμαινομένην χάριτι θεῆς ὑπὸ τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Χαλκηδόνος κυρίου Θωμᾶ. Συνεχίζεται δὲ ὑπὸ τῆς ἐκλεγεΐσης τὴν 3ην Νοεμβρίου 1963 Ἐπιτροπῆς ἐκ τῶν Κων. Προδρόμου Πουσκιούλογλου, Ἀνανίου Δανιηλίδου, Χρήστου Κέντρου, Γεωργίου Μαρούτση καὶ Φωτίου Φωτιάδου (ἀνέκδ. χειρ. κώδιξ).

46. Πρόκειται περὶ τοῦ λιμένος τοῦ Εὐτροπίου, Σ. Δ. Βυζαντίου, Ἡ Κωνσταντινούπολις, Ἀθήνησις 1862, Β, 270-275. Μ. Παράνικα, Ἀρχαιολογικά, Σαββαταία Ἐπιθεώρησις, τεύχ. Α, ἀρ. 14 (1878) 219-220. Σ. Ι. Βουτυρᾶ, Κων/πολις, Ἔργ. μνημ. 3 (1881) 978. Τοῦ Αὐτοῦ, Χαλκηδών, Ἔργ. μνημ. 9 (1890) 520.

47. Περὶ τοῦ εἰκονογραφικοῦ τούτου θέματος, τὸ ὁποῖον ἀπαντᾷ κυρίως ἐν τῇ βυζαντινῇ τέχνῃ ἰδὲ Γ. Α. Σωτηρίου, Ἡ χριστιανικὴ καὶ βυζαντινὴ εἰκονογραφία. Γ'. Ἡ εἰκὼν τοῦ Προδρόμου, Θ 28 (1957) 3-6. K. Wessel, Johannes Baptistes (Prodromos), Reallexikon zur byzantinischen Kunst 3 (1976) 626-628.

48. Μ. Ι. Γεδεών, Ἔργ. μνημ. 251-252. Κωνσταντίνου, Εἰρηνοπόλεως, Τὸ Βυζαντινὸν Σκουτάρι καὶ τὰ Μοναστήριά του 0 32 (1957) 7-9. Α. Παπᾶ, Ἐλενουπόλεως, Ἀνεκδοτὰ τινὰ ἄμφια τοῦ ἱ. ναοῦ Προφήτου Ἡλιοῦ Χρυσουπόλεως, Θ 46 (1975) 368-404. Τοῦ Αὐτοῦ, Ἐυλόγητα ἐξαπτέρυγα τοῦ ἱ. ναοῦ Προφήτου Ἡλιοῦ Χρυσουπόλεως, Θ 46 (1975) 740-748 καὶ ἀνάτ.

49. Περὶ τοῦ εἰκονογραφικοῦ θέματος ἰδὲ Κ. Δ. Καλοκύρη, Αἱ βυζαντιναὶ τοιχογραφίαι τῆς Κρήτης, Ἀθῆναι 1957, 86. Ἐν τῇ πραγματικότητι ὁμοίως πρόκειται περὶ παραστάσεως τοῦ Κυρίου ὡς Νυμφίου, ὁ ὁποῖος ἀνάγεται εἰς τὸ εἰκονογραφικὸν θέμα τῆς Ἀκρας Ταπεινώσεως. Κ. Δ. Καλοκύρη, Ἡ Θεοτόκος εἰς τὴν εἰκονογραφίαν Ἀνατολῆς καὶ Δύσεως, Θεσσαλονίκη 1972, 81-83, 162.

50. Ὁ Α. Κόβας, Ἔργ. μνημ. 153, γράφει περὶ αὐτοῦ: «...ἄπου ὁ ἀνθρώπινος πόνος ξεχύνεται στὸ πρόσωπο τοῦ κατὰδικου πιλάτευομένου Μεγάλου Ποιητῆ. Ὁ κ. Χαρῆς Ξανθόπουλος ξεφεύγει ἀπὸ τ' ἀριστοκρατικὰ ψεύδη καὶ τὰ ξεπεσμένα βνεира. Ἐρχεται νὰ

φίον, φέροντα τὸν σταυρόν⁵¹. Ὑπογραφή: Χ. Ξανθόπ. Πρὸ τοῦ 1932. Ἀγνώστου κατοχῆς.

2) Ἡ Δέσις. Ἀντίγραφον ἐκ τοῦ μωσαϊκοῦ τοῦ ἐσωνάρθηκος (περὶ τὸ 1315) τῆς μονῆς τῆς Χώρας⁵². Δῶρον τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, πατριαρχεύοντος Φωτίου Β' (1929-1936) καὶ Πρωτοσυγκελλεύοντος τοῦ Λαοδικεῖας Δωροθέου (1932-1934) πρὸς τὴν Ἀγγλικὴν Αὐλὴν κατὰ τὴν στέψιν τῆς βασιλίσσης ἐπὶ Γεωργίου Ε' (1910-1936). Τὴν ἐποχὴν ἐκείνην εἰς τὰ ὑπόγεια τοῦ Ἀγγλικοῦ Προξενείου ἐν τῇ Πόλει ἡμῶν⁵³.

3) Ἡ Θεοτόκος τοῦ Πάθους (Mater dolorosa)⁵⁴, (0,16.5 X 0,23.5 μ.). Ἐλαιογραφία ἐπὶ ξύλου. Ἀργυρένδυτος διὰ ρωσικοῦ καλύμματος⁵⁵ τύπου Oklad, τ.έ. ὁ καλλιτέχνης ἔχει ἐκτελέσει μόνον τὸ πρόσωπον αὐτῆς ἐν μέσῳ νεφῶν, τοῦθ' ὅπερ ἀπαντᾷ οὐχὶ σπανίως εἰς τὴν βυζαντινὴν εἰκονογραφίαν. Διατήρησις καλή. Περὶ τὸ 1945. Κατοχὴ Α. Κεσίσογλου⁵⁶.

4) Ἡ Θεοτόκος τοῦ Πάθους (Mater dolorosa), (0,17 X 0,23 μ.). Ἐλαιογραφία ἐπὶ ξύλου. Διατήρησις καλή. Ἐνυπόγραφος. Περὶ τὸ 1940. Κατοχὴ Ἀδέλας Δάνου⁵⁷.

5) Ἡ Θεοτόκος (περ. 0,18 X 0,20 μ.). Ἐλαιογραφία ἐπὶ ξύλου μετ' ἀργυρενδύσεως. Περὶ τὸ 1932. Κατοχὴ τοῦ Ἡλιοῦ Ἡλιάδου ἐν Ἀθήναις⁵⁸.

6) Ὁ Ἄγ. Ἀνδρέας. Ἀγνώστου κατοχῆς⁵⁹.

διερμηνεύση τὸν πόνον τὸν ἀνθρώπινο σὰ μιὰ κραυγὴ τῆς ἀνθρωπότητος πρὸς τὸ σύμπαντον.

Ἀπεικονίσθη ἐν ΦΠ 3 (1932) 16-17.

51. Πρβλ. τὸν Νυμφίον τῆς Ἄγ. Εὐφημίας Χαλκηδόνος καὶ τὴν Ἄκραν Ταπεινώσιν τοῦ Προφήτου Ἡλιοῦ Χρυσουπόλεως.

52. Ρ. Α. U n d e r w o o d, Ἔργ. μνημ. II, πίν. 36, 38, 39.

53. Κατὰ πληροφoρίας τοῦ Θ. Θ ε ο φ α ν ε λ δ ο υ πρὸς τὸν γράφοντα τῇ 12.10.1973.

54. Περὶ τοῦ εἰκονογραφικοῦ τούτου τύπου, ὁ ὁποῖος ἀπαντᾷ κυρίως ἐν τῇ βυζαντινῇ τέχνῃ ἰδὲ Κ. Δ. Κ α λ ο κ ῦ ρ η, Ἔργ. μνημ. 78-80.

55. Περὶ τῶν ἀργυρῶν ἐπενδύσεων τῶν εἰκόνων ἰδὲ Η. Ρ. G e r h a r d, Welt der Ikonen, Ρέκλιγκχάουζεν 1957, 199-200. Α. G r a b a r, Les revêtements en or et en argent des icônes byzantines de moyen âge, Βενετία 1975.

56. Κατὰ πληροφoρίαν τῆς Α. Κ ε σ ῖ σ ο γ λ ο υ, κατοίκου Yeni Carsi Cad. 46/6, Galatasaray πρὸς τὸν γράφοντα τῇ 17.3.1975.

57. Κατὰ πληροφoρίας τῆς Α. Κ ε σ ῖ σ ο γ λ ο υ πρὸς τὸν γράφοντα τῇ 17.3.1975 καὶ τῆς Α. Δ ά ν ο υ, κατοίκου Μαραθωνοδρόμων 100, Ἀμαρουσίου, Ἀθηνῶν τῇ 30.3.1976. Κατὰ πληροφoρίας τῆς Ε. Χ α τ ζ η δ η μ η τ ρ ι ά δ ο υ πρὸς τὸν γράφοντα τῇ 11.8.1974 καὶ τῆς Φ. Σ τ α ρ ῖ δ ο υ τῇ 4.10.1974, ἡ εἰκὼν αὕτη ἀρχικῶς ἐπρόκειτο νὰ καλυφθῇ δι' ἀργυρενδύσεως. Λόγῳ ἑμῶς τῆς ὠραιότητος αὐτῆς ἐδωρήθη ὑπὸ τῆς Α. Κ ε σ ῖ σ ο γ λ ο υ πρὸς τὴν ἀνεψιᾶν αὐτῆς Α. Δ ά ν ο υ, ὅποτε ὁ καλλιτέχνης ἐξετέλεσε τὴν ὑπ' ἀριθμ. 3, ἡ ὁποία καὶ ἀργυρενδύθη.

58. Κατὰ πληροφoρίας τῆς Α. Κ ε σ ῖ σ ο γ λ ο υ πρὸς τὸν γράφοντα τῇ 17.3.1975 καὶ τοῦ Ἡ. Ἡ λ ι ά δ ο υ τῇ 23.1.1976.

59. Κ. Α. Γ ρ ῖ β α, Ἔργ. μνημ. 3.

7) Εἰς Θρησκευτικὸς πίναξ. Κατοχὴ L. R. Jakobs⁶⁰.

Ὁ X. Ξανθόπουλος ἕμως ἔχει ἐκτελέσει καὶ ἱκανοὺς ἐτέρους πίνακας τῶν ὁποίων τὸ εἰκονογραφικὸν περιεχόμενον δὲν εἶναι ἀμέσως θρησκευτικόν, ἀλλὰ συνδέεται ἐμμέσως πρὸς τὴν ἐκκλησίαν καὶ δυναμένους οὕτω νὰ ὑπαχθῶσιν εἰς τὸν τομέα τῆς Ἰδιωτικῆς ἢ Διακοσμητικῆς (Θρησκευτικῆς-Χριστιανικῆς) τέχνης⁶¹. Οὗτοι δυνατὸν νὰ διακριθῶσιν εἰς διαφόρους κατηγορίας καὶ δὴ 1) Παραστάσεις βυζαντινῶν μονῶν. 2) Παραστάσεις τῶν Πατριαρχικῶν Οἴκων. 3) Προσωπὸγραφίαι κληρικῶν (Πατριαρχῶν, Μητροπολιτῶν, Ἀρχιμανδριτῶν, Ἱερέων). Εἶναι δὲ οἱ ἐξῆς:

ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΝ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΝ ΕΝ ΦΑΝΑΡΙΩ ⁶² (FENER).

1) Ἡ μονὴ τῆς Χώρας (Kahriye camii)⁶³, (0,37 X 0,45 μ.). Ἐλαιογραφία ἐπὶ ὀθόνης. Μ. Ἀρχιδιακονία. Διατήρησις καλή. Ἀφιερωτικὴ ἐπιγραφή: ΑΦΙΕΡΩΜΑ ΠΑΤΡ | Χ(ΟΥ) ΦΩΤΙ(ΟΥ) Β' | Ὑπογραφή: X. ΞΑΝΘΟΠ(ΟΥ)ΛΟΣ 34.

2) Ἡ μονὴ τῆς Διακονίσσης (Kalender camii)⁶⁴, (0,37 X 0,45 μ.). Ἐλαιογραφία ἐπὶ ὀθόνης. Μ. Ἀρχιδιακονία. Διατήρησις καλή. Ἀφιερωτικὴ ἐπιγραφή: ΑΦΙΕΡΩΜΑ ΠΑΤΡΙΑΡΧ(ΟΥ) | ΦΩΤΙ(ΟΥ) Τ(ΟΥ) Β' | Ὑπογραφή: ΧΑΡ. ΞΑΝΘΟΠ(ΟΥ)ΛΟΣ 1934.

3) Ἡ μονὴ τοῦ Στουδίου (Imrahor camii)⁶⁵. Ἐλαιογραφία ἐπὶ ὀθόνης. Μέχρι τοῦ 1970 εἰς διάδρομον Εἰσηγησίας. Ἐκτοτε ἀπωλέσθη. Διατήρησις καλή.

4) Πίνακες τῶν ἐκάστοτε Πατριαρχικῶν Οἴκων: Ἀγ. Σοφίας (315-

60. Inventaire, I.

61. Πρβλ. Π. Σ. Παπαεὐαγγέλου, Ἔργ. μνημ. 5.

62. Μ. Ι. Γεδεών, Χρονικὰ τοῦ Πατριαρχικοῦ Οἴκου καὶ τοῦ ναοῦ, ἐν Κων/πόλει 1884. Πολυκάρπου, Μύρων, Ἡ ἐν Κων/πόλει ἐκάστοτε ἀπ' ἀρχῆς μέχρι τοῦ νῦν κατ' ἐπίτομον χρονολογικὴν σειρὰν ἐπισκοπικὴ καὶ πατριαρχικὴ ἔδρα τῆς Ἐκκλησίας Κων/πόλεως, ΕΗ I (1934) 67-69. Γ. Α. Σωτηρίου, Κειμήλια τοῦ Οἴκουμενικοῦ Πατριαρχείου, ἐν Ἀθήναις 1937, 8-11. Α. Πασαδαίου, Ὁ Πατριαρχικὸς Οἶκος τοῦ Οἴκουμενικοῦ Θρόνου, Θεσσαλονίκη 1976 (ὑπὸ ἔκδ.).

63. Γενναδίου, Ἡλιουπόλεως, Μελέτη περὶ ὀνομασίας τῆς μονῆς τῆς Χώρας (Καχριε ἢ Καριε Τζαμιῖ), ἐν Κων/πόλει 1930 (ἀνάτ. ἐκ τῆς Ο). Τοῦ Αὐτοῦ, Ὁ Οἴκουμενικὸς Πατριάρχης Φιλόθεος περὶ τῆς ὀνομασίας τῆς μονῆς τῆς Χώρας, Ο 22 (1947) 278. Δωροθέου, Λαοδικείας, Ἡ ἐπωνυμία τῆς μονῆς τῆς Χώρας, ἐν Κων/πόλει 1930 (ἀνάτ. ἐκ τῆς Ο). Ρ. Α. Underwood, Ἔργ. μνημ. I-IV.

64. Α. Γ. Πασπάτη, Βυζαντινὰ μελέται, ἐν Κων/πόλει 1887, 351-352. Ε. Mamboury, Istanbul touristique, Ἰσταμπούλ 1951, 282-283.

65. Α. Γ. Πασπάτη, Ἔργ. μνημ. 343-350. Ε. Mamboury, Ἔργ. μνημ. 287-290.

1453)⁶⁶, 'Αγ. 'Απόστολων (Fatih camii 1453-1456)⁶⁷, Παμμακαρίστου (Fethiye camii 1456-1587)⁶⁸, Θεοτόκου Παραμυθίας (Βλάχ-Σεράι 1587-1596)⁶⁹, 'Αγ. Δημητρίου Ξυλοπόρτης (1597-1601)⁷⁰, καὶ ὁ τοῦ νῦν Πατριαρχικοῦ Οἴκου (1601-...).⁷¹ 'Ελαιογραφία. Μέχρι τῆς ἀπωλείας αὐτῶν, εὐρίσκοντο ἀνηρτημέναι εἰς τὴν αἰθουσαν τῆς Παναγίας⁷² τοῦ ὑπὸ τῆς πυρκαϊᾶς τῆς 20/21ης Σεπτεμβρίου 1941⁷³ ἀποτεφρωθέντος Πατριαρχικοῦ μεγάρου, ἡ ὁποία διεκοσμήθη ὑπὸ τοῦ Πατριάρχου Φωτίου Β' περὶ τὸ 1936⁷⁴.

ΜΕΓΑ ΣΥΝΟΔΙΚΟΝ Ι. ΘΕΟΛΟΓΙΚΗΣ ΣΧΟΛΗΣ ΧΑΛΚΗΣ⁷⁵.

1) 'Απόστολος Χριστοδούλου (1855-1917), Μητροπολίτης Σταυρουπόλεως (0,95 X 1,26.5 μ.), (πίν. 6). 'Ελαιογραφία ἐπὶ ὀθόνης. Διατήρησις μετρία. Ὑπογραφή: Ξανθόπουλος 1924⁷⁶.

2) 'Αγαθάγγελος Κωνσταντινίδης (1864-1935), Μητροπολίτης Ἐφέσου (0,83 X 1,14.5 μ.), (πίν. 7). 'Ελαιογραφία ἐπὶ ὀθόνης. Διατήρησις καλή. Ὑπογραφή: Χ. ΞΑΝΘΟΠΟΥΛΟΣ | 1929⁷⁷.

3) Ἰωάννης Εὐστρατίου (1860-1922), Ἀρχιμανδρίτης (0,78.5 X 1,15.

66. H. K ä h l e r— C. M a n g o, Hagia Sophia, Νέα Ὑόρκη-Οὐάσιγκτων 1967.

67. K. W u l z i n g e r, Die Apostolkirche und die Mehmedije zu Konstantinopel, Byzantion 7 (1932) 7-39. Σ ω φ ρ ο ν ί ο υ, Λεοντοπόλεως πρ., 'Ο ἐν Βυζαντίῳ ναὸς τῶν Ἀγίων Ἀποστόλων, Ο, 22 (1947) 20-24, 90-92, 531-533. E. M a m b o u r y, "Εργ. μνημ. 410-413.

68. M. I. Γ ε δ ε ῶ ν, "Εργ. μνημ. 53-59. H. H a l l e n s l e b e n, Untersuchungen zur Baugeschichte der ehemaligen Pammakaristoskirche, der heutigen Fethiye camii in Istanbul, Istanbul Forschungen 13/14 (1963/4) 128-193. P. R c h r e i n e r, Eine unbekannte Beschreibung der Pammakaristoskirche (Fethiye camii) und weitere Texte zur Topographie Konstantinopels, DOP 25 (1971) 219-248.

69. M. I. Γ ε δ ε ῶ ν, "Εργ. μνημ. 69-72.

70. M. I. Γ ε δ ε ῶ ν, "Εργ. μνημ. 72-75.

71. M. I. Γ ε δ ε ῶ ν, "Εργ. μνημ. 83-124. Γ. Α. Σ ω τ η ρ ί ο υ, "Εργ. μνημ. 11-15.

72. Π ο λ υ κ ά ρ π ο υ, Μύρων, "Εργ. μνημ. 75. Π ο λ υ κ ά ρ π ο υ, Προύσης, Τὸ ἀποτεφρωθὲν κτίριον, Ο, 16 (1941) 225.

73. Π ο λ υ κ ά ρ π ο υ, Προύσης, "Εργ. μνημ. 224-230.—, Χρονικόν, Ο, 16 (1941) 231-233. Α. Κ ό β α, ἔργ. μνημ. 153. Γ. Α α μ π ρ ί δ ο υ, "Εργ. μνημ. Κ. Α. Γ ρ ί β α, "Εργ. μνημ. 3-4.

74. Γ. Α. Σ ω τ η ρ ί ο υ, "Εργ. μνημ. 10.

75. Β. Θ. Σ τ α υ ρ ί δ ο υ, Ἡ Ἱερά Θεολογικὴ Σχολὴ τῆς Χάλκης, Ἀθήναι 1968-1970, 2τ.

76. Α. Π α π ᾶ, Ἐλενουπόλεως, Αἱ προσωπογραφίαι τοῦ Μεγάλου Συνδικοῦ τῆς Ἱεραῆς Θεολογικῆς Σχολῆς Χάλκης, Ἐκκλησιαστικὸς Φάρος 55 (1973) 359-360, εἰκ. 8.

77. Α. Π α π ᾶ, "Εργ. μνημ. 361, εἰκ. 9.

5 μ.), (πίν. 8). Ἐλαιογραφία ἐπὶ ὀθόνης. Διατήρησις καλή. Ὑπογραφή: ΞΑΝΘΟΠΟΥΛΟΣ⁷⁸.

ΚΕΝΤΡΙΚΑ ΓΡΑΦΕΙΑ ΚΟΙΝΟΤΗΤΟΣ ΧΑΛΚΗΔΟΝΟΣ⁷⁹

1) Ὁ ἱερατικῶς προϊστάμενος τοῦ ἱ. ναοῦ Ἀγ. Εὐφημίας Χαλκηδόνος Οἴκον. Ἰάκωβος Εὐσταθιάδης⁸⁰ (1916-1947), ἀναγινώσκων παράκλησιν καὶ δύο ἐπαῖται. Μεγάλων διαστάσεων. Πρὸ τοῦ 1948. Ἄγνωστον ποῦ εὕρισκεται σήμερον⁸¹.

2) Ἡ πύλη τοῦ αὐλογύρου τοῦ ἱ. ναοῦ Ἀγ. Εὐφημίας Χαλκηδόνος καὶ παρ' αὐτὴν ἡ ἐπαῖτις Εὐφημία Σέρβου (†). Μεγάλων διαστάσεων. Πρὸ τοῦ 1955. Ἄγνωστον ποῦ εὕρισκεται σήμερον⁸².

ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ ΧΑΛΚΗΔΟΝΟΣ ΜΕΛΙΤΩΝ ΧΑΤΖΗΣ⁸³

Ἡ ἀκρόπολις τοῦ Βυζαντίου (Σεράϊ-μπουρνού)⁸⁴ μετὰ τοῦ ναοῦ τῆς Ἀγ. Σοφίας (0,29. 5 X 0,41 μ.). Ἐλαιογραφία ἐπὶ ἀντικολλητοῦ. Διατήρησις καλή. Ὑπογραφή: Χ. Ξανθόπ.

ΑΡΧΙΜ. ΓΑΛΑΚΤΙΩΝ ΖΟΡΜΠΑΣ⁸⁵

Προσωπογραφία τοῦ πατρός του Οἴκον. Ἀνδρέου Ζορμπᾶ (1925-1955)⁸⁶, (0,42 X 0,54 μ.). Ἐλαιογραφία ἐπὶ τάπητος λινελαίου (μουσαμά). Διατήρησις καλή. Ὑπογραφή: Χ. Ξ. 1944.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΑ ΚΕΣΙΣΟΓΛΟΥ

Τὸ τάμα (0,34 X 0,48.5 μ.). Παριστᾶ τμήμα τοῦ ἐσωτερικοῦ τοῦ ἱ. ναοῦ Ἀγ. Εὐφημίας Χαλκηδόνος. Ἐλαιογραφία ἐπὶ ἀντικολλητοῦ. Διατήρησις καλή. Ὑπογραφή: Ξανθόπ(ου)λος | 46.

78. Α. Παπᾶ, Ἔργ. μνημ. 365, εἰκ. 16.

79. Παρὰ τὸν αὐλογύρον τοῦ Μητροπολιτικοῦ ἱ. ναοῦ Ἀγ. Εὐφημίας Χαλκηδόνος.

80. Περὶ αὐτοῦ ἰδὲ —, Μητρῶον Ἱερέων Ἱ. Μητροπόλεως Χαλκηδόνος, 82.

81. Κατὰ πληροφoρίαν τοῦ Ἰμβρου καὶ Τενέδου Φωτίου πρὸς τὸν γράφοντα τῇ 3.7.1974.

82. Κατὰ πληροφoρίαν τοῦ Χ. Χαρισιάδου πρὸς τὸν γράφοντα τῇ 19.7.1974.

83. Κάτοικος Denizli, Sok. 36/4, Moda. Kadiköy.

84. Σ. Ι. Βουτυρᾶ, Κων/πολις, Ἔργ. μνημ. 3 (1881) 978-979.

85. Ἐφημέριος τῶν Νοσοκομείων Βαλουκλῆ, διαμένων ἐν αὐτοῖς.

86. Περὶ αὐτοῦ ἰδὲ —, Μητρῶον Ἱερέων Ἱ. Μητροπόλεως Χαλκηδόνος, 34β-35.

ΑΓΝΩΣΤΟΥ ΚΑΤΟΧΗΣ

- 1) Ὁ «Παντοκράτορας» (Zeirek camii)⁸⁷. Ἐλαιογραφία. Πρὸ τοῦ 1933⁸⁸.
- 2) «Στὸ Μοναστήρι». Ἐλαιογραφία. Πρὸ τοῦ 1943⁸⁹.
3. Προσωπογραφία⁹⁰ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου Γρηγορίου Ζ' (1923)⁹¹, νεκροῦ. Σχέδιον ἄνθρακος (Fusain). Ὑπογραφή: Χ. Ξανθόπουλος 1923.
- 4) Προσωπογραφία⁹² τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου Φωτίου Β' (1929-1936)⁹³.
- 5) Προσωπογραφία⁹⁴ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου Βενιαμὶν Α' (1936-1946)⁹⁵.

87. E. M a m b o u r y, Ἔργ. μνημ. 302-305. Α. Μ α λ έ τ σ κ ο υ, Ζειρέκ τζαμί (Μονὴ Παντοκράτορος), ΑΑ 2 ἀρ. 126 (1953) 3. Α. Η. S. M e g a w, Notes on recent work of the Byzantine Institute in Istanbul, DOP 17 (1963) 335-364.

88. Ἐπεικονίσθη ἐν ΦΠ 4 (1933) 144/145. Κατὰ πληροφορίαν τοῦ Γ. Β α ξ ε β α ν ί δ ο υ πρὸς τὸν γράφοντα τῇ 11.5.1976, οὗτος κατέχει ἐν Ἀθήναις σχέδιον τοῦ πίνακος, ἐκτελεσθὲν διὰ μολυβδοκονδύλου ἐπὶ χάρτου.

89. Ἀπεικονίσθη ἐν ΗΓ. 67.

90. Ἀπεικονίσθη ἐν τῇ ἐφημερίδι τοῦ Π. Κανιόγλου, Τὸ Φῶς Ι (1924) ἢ ἀργότερον καὶ ἐν ΦΠ 3 (1932) 64-65. Πρβλ. Γ. Λ α μ π ρ ί δ ο υ, Ἔργ. μνημ.

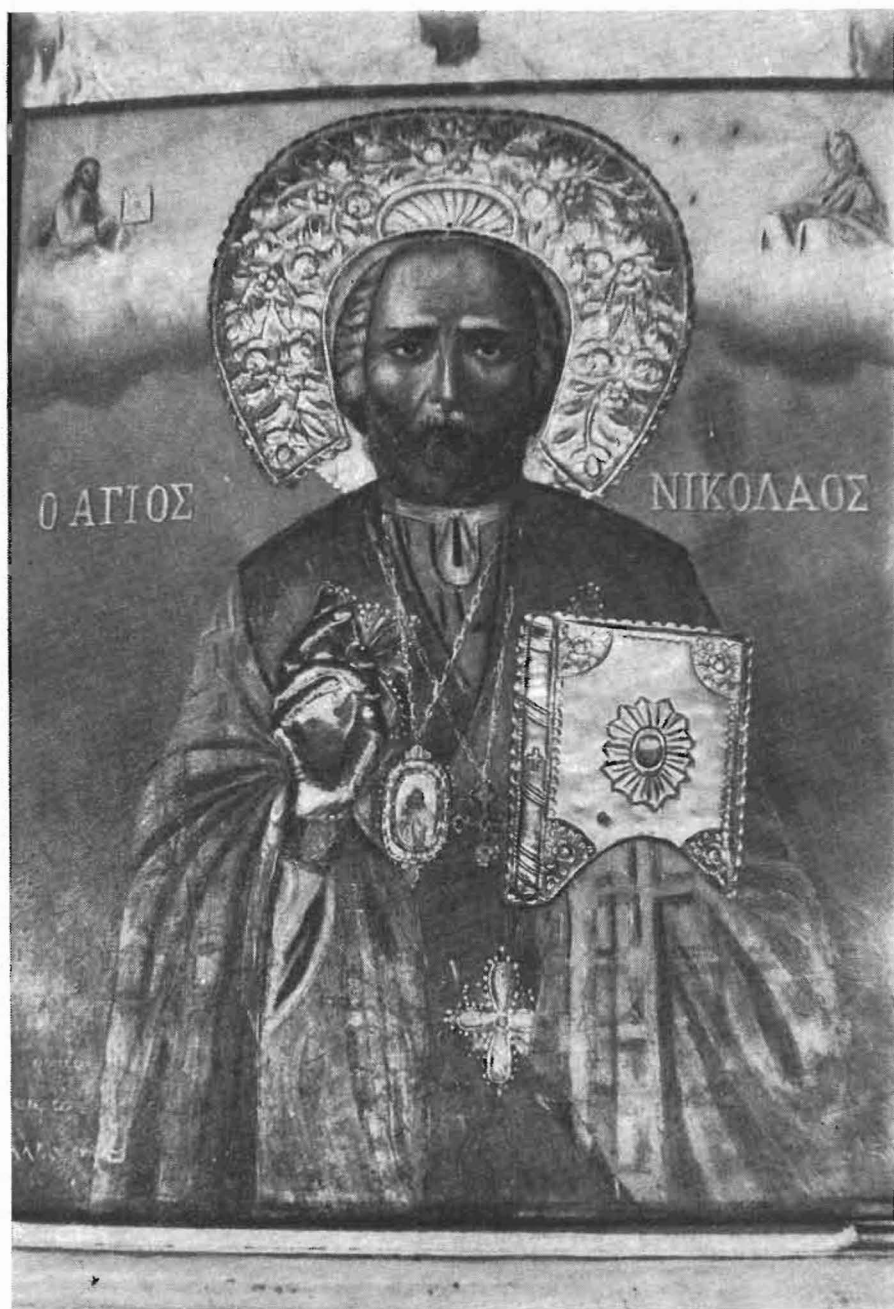
91. Περὶ αὐτοῦ ἰδὲ Τ. Α. Γ ρ . (ι τ σ ο π ο ὑ λ ο υ), Γρηγόριος δ Ζ', ΘΗΕ 4 (1964) 746.

92. Κ. Α. Γ ρ ί β α, Ἔργ. μνημ. 3.

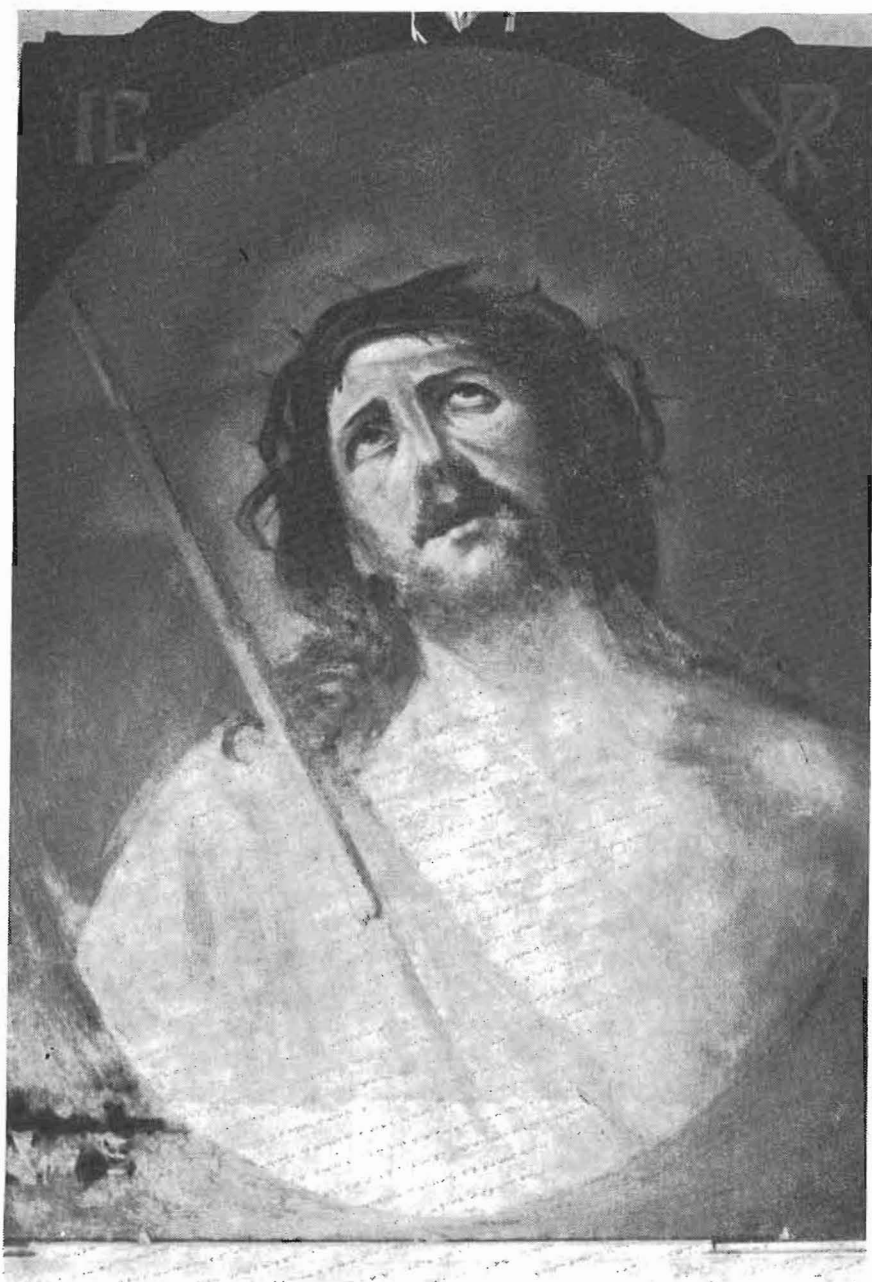
93. Περὶ αὐτοῦ ἰδὲ Β. Σ τ α υ ρ ί δ ο υ, Φώτιος δ Β' Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης, ΘΗΕ 12 (1968) 36-39.

94. Κ. Α. Γ ρ ί β α, Ἔργ. μνημ. 3.

95. Περὶ αὐτοῦ ἰδὲ Α. Γ. Τ σ ε ρ ν ό γ λ ο υ, Βενιαμὶν Α' Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης (1936-1946), Μυτιλήνη 1966 (ἀνάτ. ἐκ τοῦ Ποιμένος).

Πίν. 1. Ὁ Ἅγιος Νικόλαος. Ἱ. ναὸς Ἁγ. Εὐφημίας Χαλκηδόνος.

Πίν. 2. Ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς ὡς Νομφίος. Ἰ. ναδὸς Ἄγ. Εἰδημίλας Χαλκηδόνος.

Πιν. 3. Ἡ Ἀγ. Αἰκατερίνη. Ἱ. ναὸς Ἀγ. Τριάδος Χαλκηδόνος.

Πίν. 4. Ὁ Ἅγ. Μηνᾶς. Ἰ. ναὸς Ἁγ. Τριάδος Χαλκηδόνος.

Πίν. 5. Ἡ Ἄκρα Ταπείνωσις. Ἰ. ναὸς Προφ. Ἡλιοῦ Χρυσουπόλεως.

Πίν. 6. Α. Χριστοδούλου, Μητροπ. Σταυρουπόλεως. Μ. Συνοδικὸν Ἱ. Θεολ. Σχολῆς Χάλκης.

Πίν. 7. Ἀγαθάγγελος Κωνσταντινίδης, Μητροπολίτης Ἐφέσου. Μ. Συνοδικὸν
Ἱ. Θεολ. Σχολῆς Χάλκης.

Πιν. 8. Ι. Εἰστρατίου, Ἀρχιμ. Μ. Συνοδικῶν Ἱ. Θεολ. Σχολῆς Χάλκης.